

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ (ΔΕΑ)

για την εξειδίκευση δράσεων RIS3 και τη διαμόρφωση προσκλήσεων χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Προγράμματος Βόρειο Αιγαίο 2021-2027 και των στρατηγικών ΟΤΔ/ΤΑΠΤοΚ

Έκδοση	Επικαιροποίηση - επιμελητική έκδοση
Βάση επεξεργασίας	Σχέδιο ΕΤΑΛ Α.Ε. - ΕΔΠ 12.03.2026 (παρουσίαση Θεματικού Εργαστηρίου των ΕΥΔ 04.03.2026)
Χρήση	Υπηρεσιακό κείμενο μεθοδολογίας
Ημερομηνία	01.07.2026

Επιτελική σύνοψη – Προσαρμογή ΟΤΔ ΕΤΑΛ Α.Ε.

Η παρούσα Μεθοδολογία συγκροτεί ένα ενιαίο, λειτουργικό και τεκμηριωμένο πλαίσιο για την οργάνωση, υλοποίηση, τεκμηρίωση και αξιοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ). Η ΔΕΑ νοείται ως διαδικασία συνδιαμόρφωσης, τεχνικής εξειδίκευσης και συναντίληψης μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής, των ΟΤΔ, των φορέων της αγοράς, των φορέων γνώσης, των κοινωνικών εταίρων και των λοιπών θεσμικών φορέων.

Η ΔΕΑ δεν αποτελεί διαδικασία αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων, ούτε μηχανισμό προεπιλογής δικαιούχων. Αποτελεί εργαλείο τεκμηρίωσης της ζήτησης, επικαιροποίησης των αναγκών της αγοράς, αναγνώρισης επενδυτικών ευκαιριών, σύνδεσης των περιφερειακών προτεραιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης με πραγματικές δυνατότητες υλοποίησης και βελτίωσης των όρων των προσκλήσεων χρηματοδότησης.

Η Μεθοδολογία αξιοποιεί πλήρως το αρχικό σχέδιο της ΕΤΑΛ Α.Ε., διατηρώντας τις ουσιαστικές του θέσεις: τον χαρακτήρα της ΔΕΑ ως διαδικασίας συνδιαμόρφωσης, τους στόχους, το αντικείμενο εξέτασης, τους συμμετέχοντες, τα παραδοτέα, τη σχέση με τις προσκλήσεις και το κρίσιμο θεσμικό σημείο περί διάκρισης αρμοδιοτήτων ΕΥΔ και ΟΤΔ. Παράλληλα, ενσωματώνει στοιχεία πρακτικής οργάνωσης από θεματικά εργαστήρια ΔΕΑ, όπως η προετοιμασία position paper, η χαρτογράφηση αλυσίδων αξίας, η δημιουργία βάσης ενδιαφερομένων, η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, η χρήση moderators και rapporteurs, η συστηματική αποτύπωση αποτελεσμάτων και η σύνδεσή τους με χρηματοδοτικά εργαλεία.

Το αποτέλεσμα είναι ένα κείμενο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως υπηρεσιακό πλαίσιο εργασίας για τη ΔΕΑ και ως οδηγός προετοιμασίας θεματικών εργαστηρίων – focus group, ιδίως σε δράσεις RIS3, επιχειρηματικότητας, κρατικών ενισχύσεων και προσκλήσεις που ενεργοποιούνται μέσω ΟΤΔ/ΤΑΠΤοΚ.

1. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Σκοπός της παρούσας Μεθοδολογίας είναι να προσδιορίσει με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και αξιοποιείται η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), ώστε οι κατευθύνσεις της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) να εξειδικεύονται σε συγκεκριμένες, εφαρμόσιμες και χρηματοδοτήσιμες δράσεις.

Η Μεθοδολογία εφαρμόζεται ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται τεκμηριωμένη εξειδίκευση παρεμβάσεων πριν από την έκδοση προσκλήσεων χρηματοδότησης, όπως δράσεις επιχειρηματικότητας, καινοτομίας, ψηφιακού μετασχηματισμού, πράσινης μετάβασης, κρατικών ενισχύσεων και δράσεις που υλοποιούνται σε επίπεδο ΟΤΔ/ΤΑΠΤοΚ.

Η ΔΕΑ αποβλέπει στην ουσιαστική συμμετοχή της επιχειρηματικής και ερευνητικής κοινότητας, των δημόσιων αρχών, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, ώστε οι υπό διαμόρφωση προσκλήσεις να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της οικονομίας και στις αναπτυξιακές προοπτικές της Περιφέρειας.

Η Μεθοδολογία δεν υποκαθιστά τις αρμοδιότητες της Διαχειριστικής Αρχής, ούτε μεταβάλλει το κανονιστικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων ή των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Αποτελεί εργαλείο υποστήριξης του σχεδιασμού, της διαβούλευσης, της τεκμηρίωσης και της επιχειρησιακής ωρίμανσης των προσκλήσεων.

2. Ορισμός της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) είναι η δομημένη, συμμετοχική και τεκμηριωμένη διαδικασία μέσω της οποίας η ΕΥΔ, οι ΟΤΔ και οι αρμόδιοι φορείς σχεδιασμού, σε συνεργασία με επιχειρήσεις, φορείς γνώσης, κοινωνικούς εταίρους και λοιπούς θεσμικούς φορείς, εξειδικεύουν τις προτεραιότητες της RIS3 σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις εφαρμογής.

Η ΔΕΑ λειτουργεί ως μηχανισμός εντοπισμού αναγκών, ευκαιριών, τεχνολογικών δυνατοτήτων, επενδυτικών προτεραιοτήτων και πιθανών συνεργασιών. Η λειτουργία της είναι ιδίως ποιοτική, τεκμηριωτική και προγραμματική. Δεν συνιστά πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια και δεν δημιουργεί δικαιώματα υπέρ συμμετεχόντων.

Στο επιχειρησιακό επίπεδο, η ΔΕΑ μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως στάδιο συνδιαμόρφωσης του περιεχομένου προσκλήσεων. Στην περίπτωση αυτή, δεν αλλοιώνεται ο θεσμικός χαρακτήρας της ΔΕΑ στο πλαίσιο της RIS3, αλλά προσδίδεται στη διαδικασία ένας ευρύτερος πρακτικός ρόλος: να διασφαλιστεί ότι οι όροι των προσκλήσεων είναι εφαρμόσιμοι, τεχνικά ρεαλιστικοί, συμβατοί με το θεσμικό πλαίσιο και συναφείς με τις ανάγκες της αγοράς.

3. Βασικές αρχές

Συμμετοχικότητα: Η ΔΕΑ πρέπει να διασφαλίζει ουσιαστική συμμετοχή επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων, δημόσιων αρχών, κοινωνικών εταίρων και κοινωνίας των πολιτών. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίδεται στη συμμετοχή ΜΜΕ, δυναμικών τοπικών επιχειρήσεων και νεοφυών σχημάτων.

Τεκμηρίωση με δεδομένα: Οι συζητήσεις και οι επιλογές πρέπει να βασίζονται σε δεδομένα αγοράς, παραγωγικής διάρθρωσης, τεχνολογικών δυνατοτήτων, ερευνητικής ικανότητας και υφιστάμενων αλυσίδων αξίας.

Σύνδεση με χρηματοδοτικά εργαλεία: Η ΔΕΑ πρέπει να καταλήγει σε συμπεράσματα που μπορούν να αξιοποιηθούν σε προσκλήσεις, κριτήρια επιλογής, επιλέξιμες δαπάνες και προτεραιότητες χρηματοδότησης.

Διαφάνεια και ίση μεταχείριση: Η συμμετοχή στη ΔΕΑ δεν μπορεί να παρέχει προνομιακή μεταχείριση σε μελλοντικές διαδικασίες αξιολόγησης. Όλα τα αποτελέσματα πρέπει να καταγράφονται με σαφήνεια και να χρησιμοποιούνται σε επίπεδο σχεδιασμού.

Πρακτικός προσανατολισμός: Η ΔΕΑ δεν πρέπει να περιορίζεται σε γενικές τοποθετήσεις. Πρέπει να οδηγεί σε τεκμηριωμένες προτάσεις με αγορά-στόχο, βαθμό ωριμότητας, τεχνολογική διάσταση, δυνητικές συνεργασίες και χρηματοδοτική συνάφεια.

Συνέχεια: Η ΔΕΑ δεν εξαντλείται σε μία «ημερίδα». Απαιτεί προετοιμασία, θεματική επεξεργασία, αποτύπωση, ανατροφοδότηση και σύνδεση με επόμενα στάδια σχεδιασμού.

4. Στόχοι της ΔΕΑ

Η ΔΕΑ αποσκοπεί στην επιβεβαίωση των πραγματικών αναγκών της αγοράς, στην αναγνώριση επενδυτικών ευκαιριών, στην εξειδίκευση των παρεμβάσεων του Προγράμματος, στη διαμόρφωση αποτελεσματικών όρων προσκλήσεων, στην καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και στην ενίσχυση της καινοτομίας.

- να επιβεβαιώσει αν η τοπική ή περιφερειακή στρατηγική παραμένει επίκαιρη σε σχέση με τις εξελίξεις της αγοράς,
- να προσδιορίσει ποιες επενδύσεις έχουν ουσιαστική ζήτηση και δυνατότητα υλοποίησης,
- να εντοπίσει τομείς όπου υπάρχει κρίσιμη μάζα επιχειρήσεων, ερευνητικής γνώσης ή δυναμικών συνεργασιών,
- να συνδέσει τις ανάγκες επιχειρήσεων με επιλέξιμες δαπάνες και κανονιστικά εργαλεία ενίσχυσης,
- να διαμορφώσει όρους πρόσκλησης οι οποίοι είναι σαφείς, εφαρμόσιμοι και συμβατοί με τις τεχνικές δυνατότητες των πληροφοριακών συστημάτων,
- να περιορίσει τον κίνδυνο έκδοσης προσκλήσεων χωρίς πραγματική ζήτηση ή με όρους που δεν ανταποκρίνονται στην αγορά,
- να παράγει συγκεκριμένα παραδοτέα τα οποία θα μπορούν να τεκμηριώνουν υπηρεσιακά τον σχεδιασμό.

5. Διακυβέρνηση, ρόλοι και ευθύνες

Η ΔΕΑ προϋποθέτει σαφή κατανομή ρόλων, ώστε να μην συγχέεται η συμμετοχική διαβούλευση με τις θεσμικές αρμοδιότητες κάθε φορέα. Η Διαχειριστική Αρχή έχει την προγραμματική και κανονιστική ευθύνη. Οι ΟΤΔ έχουν την ευθύνη εξειδίκευσης και ωρίμανσης των προσκλήσεων που συνδέονται με την εγκεκριμένη στρατηγική τους. Οι επιχειρήσεις και οι φορείς γνώσης παρέχουν τεκμηριωμένη πληροφόρηση για ανάγκες, δυνατότητες και επενδυτικές ευκαιρίες.

5.1 Πίνακας ρόλων

Φορέας	Κύριος ρόλος	Ευθύνη	Συμβολή στη ΔΕΑ	Όριο ρόλου
ΕΥΔ Βορείου Αιγαίου	Συντονισμός και προγραμματική ευθύνη	Καθορίζει το πλαίσιο, τις προτεραιότητες και τη συμβατότητα με το Πρόγραμμα	Παρουσιάζει το πλαίσιο, εγκρίνει κατευθύνσεις, αξιοποιεί τα αποτελέσματα	Δεν μεταβιβάζει την κανονιστική ευθύνη στους συμμετέχοντες
ΕΥΚΕ / αρμόδιες υπηρεσίες κρατικών ενισχύσεων	Τεχνική συμβατότητα κρατικών ενισχύσεων	Ελέγχει συμβατότητα εντάσεων, κανονισμών και περιορισμών	Συμμετέχει στη διαμόρφωση εφαρμόσιμων όρων	Δεν αξιολογεί μεμονωμένα επενδυτικά σχέδια στη ΔΕΑ
ΟΤΔ	Εξειδίκευση τοπικών στρατηγικών και προσκλήσεων	Μεταφέρει τις ανάγκες της περιοχής και τις προτεραιότητες της εγκεκριμένης στρατηγικής	Προτείνει πεδίο εφαρμογής, ΚΑΔ, δαπάνες, κριτήρια και χρονοδιάγραμμα	Δεν υποκαθιστά την ΕΥΔ στην κανονιστική έγκριση
Επιμελητήρια / επιχειρηματικοί φορείς	Εκπροσώπηση αγοράς	Τεκμηρίωση αναγκών επιχειρήσεων και ζήτησης	Συλλέγουν προτάσεις, κινητοποιούν επιχειρήσεις, εντοπίζουν περιορισμούς	Δεν αποκτούν προνομιακή θέση σε μελλοντικές προσκλήσεις
Επιχειρήσεις / ΜΜΕ / startups	Πρωτογενής πληροφόρηση αγοράς	Περιγράφουν ανάγκες, επενδυτικές ιδέες, τεχνολογικά κενά	Συμμετέχουν ενεργά στα εργαστήρια και τεκμηριώνουν προτάσεις	Δεν προεγκρίνονται επενδυτικά σχέδια
Ερευνητικοί φορείς / Πανεπιστήμια	Φορείς γνώσης και τεχνολογικής τεκμηρίωσης	Αναδεικνύουν ερευνητικές δυνατότητες και συνεργασίες	Συνδέουν επιχειρηματικές ανάγκες με τεχνολογικές λύσεις	Δεν κυριαρχούν εις βάρος της επιχειρηματικής ζήτησης
Κοινωνικοί εταίροι / κοινωνία πολιτών	Κοινωνική και τοπική διάσταση	Αποτυπώνουν κοινωνικές ανάγκες και επιπτώσεις	Συμβάλλουν στη διαμόρφωση παρεμβάσεων με κοινωνική αποδοχή	Δεν μετατρέπουν τη ΔΕΑ σε γενική πολιτική διαβούλευση

6. Προπαρασκευαστικό στάδιο

Η ποιότητα της ΔΕΑ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το στάδιο προετοιμασίας. Η εμπειρία θεματικών εργαστηρίων δείχνει ότι η μεγαλύτερη πρόκληση δεν είναι η διοργάνωση μίας ημερίδας, αλλά η διασφάλιση ότι η διαδικασία θα οδηγήσει σε στοχευμένες, εφαρμόσιμες και χρηματοδοτήσιμες στρατηγικές επιλογές.

6.1 Ομάδα οργάνωσης

- συγκρότηση ομάδας οργάνωσης, υλοποίησης και υποστήριξης,
- ορισμό υπεύθυνου συντονισμού,
- ορισμό συντονιστών θεματικών ενοτήτων,
- ορισμό rapporteurs για καταγραφή συμπερασμάτων,
- τεχνική υποστήριξη για εργαλεία συμμετοχής, αναμετάδοση και ηλεκτρονική βάση προτάσεων.

6.2 Position Paper και τεκμηριωτική βάση

Πριν από τη διεξαγωγή της ΔΕΑ συντάσσεται συνοπτικό Position Paper, το οποίο παρουσιάζει την οικονομική, παραγωγική, τεχνολογική και ερευνητική εικόνα του θεματικού πεδίου. Το Position Paper δεν πρέπει να είναι θεωρητικό κείμενο γενικής ανάλυσης, αλλά εργαλείο εργασίας για τη συζήτηση.

- ανάλυση ορισμών υποπαρεμβάσεων και προσανατολισμού,
- καταγραφή ενδιαφέροντος επιχειρηματικού δυναμικού ανά τομέα, μέγεθος και δραστηριότητα,
- καταγραφή ερευνητικών δυνατοτήτων σε πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα,
- χαρτογράφηση αλυσίδων αξίας και κρίσιμων σημείων παραγωγής,
- προσδιορισμό θεματικών υποενοτήτων ανά τομέα,
- ανάδειξη χρηματοδοτικών κενών και τεχνικών περιορισμών,
- συσχέτιση με προτεραιότητες RIS3, πράσινη μετάβαση, ψηφιακή μετάβαση και καινοτομία.
- συσχέτιση με ΚΑΔ και τοπική επιχειρηματικότητα.

6.3 Χαρτογράφηση ενδιαφερομένων

Η ΔΕΑ απαιτεί επικαιροποιημένη βάση δεδομένων ενδιαφερομένων. Η βάση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο τους συνήθεις θεσμικούς φορείς, αλλά και επιχειρήσεις με πραγματική δυνατότητα επένδυσης, δυναμικές ΜΜΕ, startups, φορείς γνώσης, φορείς της κοινωνίας των πολιτών και πρόσωπα με ειδική τεχνογνωσία.

- ισορροπημένη εκπροσώπηση επιχειρήσεων, έρευνας, δημόσιου τομέα και κοινωνίας,
- στοχευμένη πρόσκληση, ενεργοποίηση επιμελητηρίων και κλαδικών φορέων,
- προσπάθεια συμμετοχής επιχειρήσεων που δεν μετέχουν συνήθως σε διαβουλεύσεις,
- δημοσίευση πρόσκλησης συμμετοχής και αξιοποίηση κοινωνικών δικτύων,
- πρόβλεψη απομακρυσμένης συμμετοχής όπου αυτό είναι εφικτό.

7. Σχεδιασμός και διεξαγωγή θεματικών εργαστηρίων – focus group

Τα θεματικά εργαστήρια αποτελούν τον βασικό μηχανισμό συλλογής, συζήτησης και τεκμηρίωσης των προτάσεων. Η οργάνωσή τους πρέπει να είναι αυστηρά δομημένη, ώστε να αποφεύγεται η διολίσθηση σε γενικές τοποθετήσεις χωρίς πρακτικό αποτέλεσμα.

7.1 Δομή εργαστηρίου - focus group

Στάδιο	Περιεχόμενο	Παραγόμενο αποτέλεσμα
1. Εισαγωγική τοποθέτηση	Παρουσίαση σκοπού, κανόνων συμμετοχής και ορίων της διαδικασίας.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ
2. Παρουσίαση δεδομένων	Παρουσίαση Position Paper, προτεραιοτήτων RIS3 και βασικού πλαισίου της πρόσκλησης.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ
3. Θεματικές συνεδρίες	Συζήτηση ανά υπο-παρέμβαση με συντονιστή.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ
4. Συλλογή προτάσεων	Καταγραφή επενδυτικών ιδεών, αναγκών, δαπανών, ΚΑΔ, συνεργασιών και περιορισμών.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ
5. Σύνθεση	Παρουσίαση πρώτων συμπερασμάτων και επιβεβαίωση βασικών σημείων.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ
6. Ηλεκτρονική καταχώριση	Αίτημα προς τους συμμετέχοντες για υποβολή τεκμηριωμένων προτάσεων σε ηλεκτρονική βάση.	Καταγεγραμμένη εισροή για την τελική έκθεση ΔΕΑ

7.2 Ψηφιακά εργαλεία

Η χρήση ψηφιακών εργαλείων ενισχύει τη συμμετοχή και επιτρέπει τη συστηματική αποτύπωση δεδομένων. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν εργαλεία ερωτήσεων και ψηφοφορίας, όπως menti meter, ή αντίστοιχες εφαρμογές, ηλεκτρονικές φόρμες υποβολής προτάσεων, mini portal καταγραφής και δυνατότητα αναμετάδοσης για απομακρυσμένη συμμετοχή.

Τα ψηφιακά εργαλεία δεν πρέπει να υποκαθιστούν τη συζήτηση. Πρέπει να λειτουργούν επικουρικά, για να συλλέγονται προτιμήσεις, να ιεραρχούνται ανάγκες και να τεκμηριώνονται μετρήσιμα συμπεράσματα.

8. Αντικείμενο εξέτασης στη ΔΕΑ

Κατά τη ΔΕΑ εξετάζονται συστηματικά τα βασικά στοιχεία που επηρεάζουν τον σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα μίας πρόσκλησης. Το αντικείμενο αυτό διατηρεί και αναπτύσσει το περιεχόμενο του αρχικού σχεδίου.

Πεδίο εφαρμογής της πρόσκλησης: Εξετάζεται πόσο επίκαιρη είναι η τοπική στρατηγική, ποιες ανάγκες καλύπτονται, ποιες επενδύσεις χρειάζονται, ποιες επιχειρήσεις θα μπορούν να συμμετέχουν και ποιες ανάγκες της αγοράς καλύπτονται.

Επιλέξιμες δαπάνες: Εξετάζονται μηχανολογικός εξοπλισμός, ψηφιακός μετασχηματισμός, καινοτομία, πιστοποιήσεις, υπηρεσίες, κτιριακές δαπάνες, εξωστρέφεια και έμμεσες δαπάνες.

Κριτήρια επιλογής: Εξετάζονται βαθμολογικά κριτήρια, δείκτες αποτελέσματος, προτεραιότητες RIS3, πράσινη μετάβαση, ψηφιακή μετάβαση και κριτήρια προτεραιοτήτων της τοπικής στρατηγικής.

Όροι εφαρμογής: Εξετάζονται ύψος ενίσχυσης, επιλέξιμοι ΚΑΔ, ειδικές προϋποθέσεις, εντάσεις και κανονισμοί κρατικών ενισχύσεων, αναγκαιότητα αναδρομικά επιλέξιμων δαπανών και τεχνικοί περιορισμοί πληροφοριακών συστημάτων.

Αναμενόμενη ζήτηση: Εκτιμώνται ο αριθμός πιθανών επενδύσεων, το ύψος προϋπολογισμού, το επίπεδο ενδιαφέροντος της αγοράς και η σχέση της πρόσκλησης με τη διαθέσιμη χρηματοδότηση.

8.1 Ελάχιστη τεκμηρίωση προτάσεων

Για να αποφευχθεί η δυσκολία μετατροπής γενικών ιδεών σε ώριμες επενδυτικές προτάσεις, κάθε πρόταση που καταγράφεται στη ΔΕΑ πρέπει, κατά το δυνατόν, να τεκμηριώνεται με συγκεκριμένα στοιχεία.

- περιγραφή ανάγκης ή προβλήματος που καλύπτεται,
- αγορά-στόχος ή κατηγορία επιχειρήσεων που αφορά,
- σύνδεση με RIS3, καινοτομία, ψηφιακή ή πράσινη μετάβαση,
- ενδεικτικές επιλέξιμες δαπάνες,
- βαθμός τεχνολογικής και επιχειρησιακής ωριμότητας,
- πιθανές συνεργασίες επιχειρήσεων και φορέων γνώσης,
- εκτίμηση ζήτησης και πιθανών δικαιούχων,
- πιθανοί κανονιστικοί ή τεχνικοί περιορισμοί.

9. Συμμετέχοντες

Στη διαδικασία συμμετέχουν, κατά περίπτωση, η ΕΥΔ Βορείου Αιγαίου, η ΕΥΚΕ ή άλλες αρμόδιες υπηρεσίες, οι ΟΤΔ, τα Επιμελητήρια, επιχειρήσεις, ερευνητικοί φορείς, κοινωνικοί εταίροι, λοιποί θεσμικοί φορείς και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών.

Η σύνθεση των συμμετεχόντων πρέπει να είναι ισορροπημένη. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται ώστε να μην υπερεκπροσωπείται ο ακαδημαϊκός τομέας εις βάρος της επιχειρηματικής ζήτησης ή να απουσιάζουν εντελώς οι κοινωνικοί φορείς. Η εμπειρία από προηγούμενους κύκλους ΔΕΑ έχει δείξει ότι η απουσία της κοινωνίας των πολιτών και η χαμηλή συμμετοχή επιχειρήσεων σε ορισμένους τομείς περιορίζουν την αντιπροσωπευτικότητα των συμπερασμάτων.

10. Παραδοτέα της ΔΕΑ

Η ΔΕΑ πρέπει να καταλήγει σε σαφή και αξιοποιήσιμα παραδοτέα. Δεν αρκεί η πραγματοποίηση ενός εργαστηρίου ή η απλή τήρηση παρουσιολογίου. Τα παραδοτέα αποτελούν την τεκμηριωτική βάση για τις επόμενες υπηρεσιακές αποφάσεις.

Παραδοτέο	Περιεχόμενο	Χρήση	Υπεύθυνος
Position Paper	Ανάλυση δεδομένων	Τεκμηρίωση συζήτησης	ΟΤΔ
Πρακτικά εργαστηρίων	Καταγραφή τοποθετήσεων, προτάσεων και διαφωνιών	Ιχνηλασιμότητα διαδικασίας	Rapporteurs
Έκθεση αποτελεσμάτων ΔΕΑ	Σύνθεση συμπερασμάτων ανά θεματική	Υπηρεσιακή τεκμηρίωση πρόσκλησης	Ομάδα έργου
Πίνακας προτάσεων	Προτάσεις δαπανών, ΚΑΔ, κριτηρίων, όρων	Ενσωμάτωση στην πρόσκληση	ΟΤΔ/ΕΥΔ
Πίνακας αποκρίσεων	Πώς αξιοποιήθηκαν ή δεν αξιοποιήθηκαν οι προτάσεις	Διαφάνεια και τεκμηρίωση	ΕΥΔ/ΟΤΔ
Checklist ολοκλήρωσης	Έλεγχος ελάχιστων βημάτων ΔΕΑ	Ποιότητα διαδικασίας	Συντονιστής

11. Σύνδεση της ΔΕΑ με τις προσκλήσεις

Η ΔΕΑ μπορεί να προηγείται σε βασικά σημεία της έκδοσης πρόσκλησης ή να εξελίσσεται παράλληλα με τη διαδικασία ωρίμανσης του σχεδίου πρόσκλησης. Σε κάθε περίπτωση, λειτουργεί ως στάδιο διασφάλισης ότι οι δράσεις ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς, οι όροι είναι εφαρμόσιμοι και οι διαθέσιμοι πόροι κατευθύνονται σε παρεμβάσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η σύνδεση με τις προσκλήσεις πρέπει να είναι ρητή και τεκμηριωμένη. Για κάθε βασικό συμπέρασμα της ΔΕΑ πρέπει να μπορεί να απαντηθεί αν και πώς επηρέασε το πεδίο εφαρμογής, τις επιλέξιμες δαπάνες, τους ΚΑΔ, τα κριτήρια επιλογής, τις εντάσεις ενίσχυσης ή τους ειδικούς όρους εφαρμογής.

Η ΔΕΑ δεν πρέπει να δημιουργεί χρονική ασυνέχεια. Η μεγάλη απόσταση μεταξύ εργαστηρίων και δημοσίευσης προσκλήσεων μειώνει την αξία των συμπερασμάτων, αποδυναμώνει τη συμμετοχή της αγοράς και δημιουργεί κίνδυνο παρωχημένης τεκμηρίωσης.

12. Ειδική εφαρμογή στις προσκλήσεις των ΟΤΔ

Εφόσον η ΕΥΔ επιλέξει η ΔΕΑ να προηγηθεί της ενεργοποίησης προσκλήσεων των ΟΤΔ, η διαδικασία μπορεί να οργανωθεί σε επτά στάδια. Η προσέγγιση αυτή διατηρεί πλήρως τον πυρήνα του αρχικού σχεδίου και τον μετατρέπει σε επιχειρησιακό οδηγό εφαρμογής.

Στάδιο	Περιεχόμενο	Σκοπός
1 – Α φάση	Παρουσίαση από την ΕΥΔ του βασικού πλαισίου του προγράμματος – πρόσκληση επιλογής στρατηγικών ΤΑΠΤΟΚ.	Κοινή αφετηρία και αποσαφήνιση προγραμματικών όρων διαμόρφωσης ΤΑΠΤΟΚ.
2 – Α φάση	Σύνταξη από την ΟΤΔ της εγκεκριμένης στρατηγικής – υποβολή και έγκριση Τοπικής Στρατηγικής.	Σύνδεση τοπικής στρατηγικής με Πρόγραμμα Βόρειο Αιγαίο 20221-2027 και RIS3.
3. – Β φάση	Διαμόρφωση Πρόσκλησης Κρατικών Ενισχύσεων – Ορισμός ΕΦΔ.	Επικαιροποίηση Στρατηγικής, αναζήτηση συμβατότητας με χρονική εξέλιξη.
4. – Β φάση	Συζήτηση με την ΕΥΔ/ΕΥΚΕ για συμβατότητα με το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων.	Πρόληψη μη εφαρμόσιμων όρων.
5. – Β φάση	Δημόσιες αναρτήσεις position paper - Καταγραφή προτάσεων επιχειρηματικών και κοινωνικών φορέων.	Αποτύπωση επικαιροποιημένων αναγκών αγοράς και κοινωνίας – προσαρμογή στις βασικές θεσμικές αρχές.
6. – Β φάση	Αναθεώρηση του σχεδίου πρόσκλησης από την ΟΤΔ.	Ενσωμάτωση τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.
7. – Γ φάση	Έλεγχος από την ΕΥΔ και συμφωνία επί των τελικών όρων.	Διασφάλιση συμβατότητας με πρόγραμμα και κανονισμούς.
8. – Γ φάση	Έλεγχος από την ΕΥΚΕ και συμφωνία επί των τελικών όρων.	Διασφάλιση συμβατότητας με πρόγραμμα και κανονισμούς.

Στάδιο	Περιεχόμενο	Σκοπός
9. – Γ φάση	Παραμετροποίηση στο πληροφοριακό σύστημα και δημοσίευση της πρόσκλησης.	Μετάβαση από σχεδιασμό σε εφαρμογή.
10. – Γ φάση	Διαρκείς διαβουλεύσεις με τοπικό επιχειρηματικό κοινό -	Διαδικασία υποστήριξης και εμπύχωσης για εφαρμογή τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής

13. Δείκτες παρακολούθησης της ΔΕΑ

Η ποιότητα της ΔΕΑ πρέπει να παρακολουθείται με απλούς αλλά ουσιαστικούς δείκτες. Οι δείκτες δεν πρέπει να μετατρέπουν τη διαδικασία σε γραφειοκρατική άσκηση, αλλά να επιτρέπουν την αξιολόγηση της συμμετοχής, της τεκμηρίωσης και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων.

Κατηγορία	Δείκτης	Ενδεικτικός στόχος	Πηγή
Συμμετοχή	Αριθμός συμμετεχόντων	Επαρκής κρίσιμη μάζα ανά θεματική	Παρουσιολόγια
Ισορροπία	Ποσοστό συμμετοχής επιχειρήσεων / έρευνας / δημόσιου τομέα / κοινωνίας	Αποφυγή μονομέρειας	Μητρώο συμμετεχόντων
Ωριμότητα	Αριθμός παρεμβάσεων	Εκτίμηση καινοτόμων προτάσεων	Focus Group
Αξιοποίηση	Πλήθος συμπερασμάτων που ενσωματώθηκαν στην πρόσκληση	Σαφής σύνδεση ΔΕΑ - πρόσκλησης	Πίνακας αποκρίσεων – παρατηρήσεων
Χρονισμός	Χρόνος από ΔΕΑ έως δημοσίευση πρόσκλησης	Αποφυγή ασυνέχειας	Χρονοδιάγραμμα

14. Κίνδυνοι και μέτρα αντιμετώπισης

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΔΕΑ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένοι κίνδυνοι που έχουν παρατηρηθεί στην πράξη: δυσκολία μετατροπής γενικών ιδεών σε ώριμες προτάσεις, φόβος κοινοποίησης επιχειρηματικών ή επιστημονικών πληροφοριών, έλλειψη σαφών κριτηρίων ιεράρχησης, ανεπαρκής τεκμηρίωση και έλλειψη κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων σε ορισμένους τομείς.

Κίνδυνος	Επίπτωση	Μέτρο αντιμετώπισης
Γενικές και αόριστες ιδέες	Χαμηλή χρησιμότητα συμπερασμάτων – εσφαλμένη αντίληψη	Παρουσίαση – δημοσιοποίηση Position Paper – δημοσίευση μέσω διαδικτύου-διαφάνεια
Φόβος κοινοποίησης πληροφοριών	Περιορισμένη συμμετοχή επιχειρήσεων	Εστίαση σε ανάγκες και κατηγορίες επενδύσεων, όχι σε εμπορικά μυστικά

Κίνδυνος	Επίπτωση	Μέτρο αντιμετώπισης
Χαμηλή συμμετοχή επιχειρήσεων	Ανισορροπία υπέρ θεσμικών ή ακαδημαϊκών φορέων	Στοχευμένη πρόσκληση σε focus group, ενεργοποίηση επιμελητηρίων και συμβούλων επιχειρηματικότητας.
Απουσία κοινωνίας πολιτών	Ελλιπής κοινωνική διάσταση	Ειδική πρόσκληση κοινωνικών φορέων και τοπικών οργανώσεων
Ασυνέχεια μέχρι την πρόσκληση	Παρωχημένη τεκμηρίωση	Σύνδεση ΔΕΑ με σαφές χρονοδιάγραμμα ενεργοποίησης
Μη σύνδεση με χρηματοδοτικά εργαλεία	Μη εφαρμόσιμα συμπεράσματα	Παρουσίαση χρηματοδοτικού πλαισίου από την ΟΤΔ/ΕΦΔ

15. Χρονοδιάγραμμα ενεργειών

(επικαιροποιήθηκε στις 01.07.2026)

Το χρονοδιάγραμμα προσαρμόζεται ανάλογα με την πρόσκληση, αλλά **ενδεικτικά** η διαδικασία μπορεί να οργανωθεί ως εξής:

A/A	Γενικός Βηματισμός ΤΑΠΤΟΚ
1	Αρχική Εκτίμηση Εφαρμογής.
2	Πρόγραμμα δράσης
3	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΣΔΕ
4	Συνοπτικό Κείμενο για Συζήτηση
5	Καταχώρηση Εκχώρησης - ΕΝΑΡΞΗ Β ΣΤΑΔΙΟΥ ΔΕΑ
5.1	Συνάντηση με ΕΥΚΕ
5.2	Ανάρτηση σε πλατφόρμες ΟΤΔ
5.3	Ανάρτηση σε πλατφόρμες ΕΥΔ
5.4	FOCUS-GROUP με συλλογικούς φορείς και Μηχανισμό καινοτομίας
5.5	Στοχευμένη συζήτηση με εμπλεκόμενους και πολίτες
5.6	Ανάρτηση σε ΔΙΑΥΛΟ
6	Υποβολή τελικού κειμένου για παραμετροποίηση σε ΕΥΔ
6.1	Σύμφωνη γνώμη από ΕΥΔ
6.2	Σύμφωνη γνώμη από ΕΥΚΕ
6.3	Έναρξη παραμετροποίησης
7	Γραπτή διαδικασία, εξειδίκευσης δράσεων και κριτηρίων σε επιτροπή παρακολούθησης
8	Υπογραφή Πρόσκλησης – Έναρξη πρόσκλησης
9	Αναθεώρηση προγράμματος
10	Εγκριση υπερδέσμευσης
11	Ολοκλήρωση ένταξης υποβληθέντων έργων

16. Θεσμική επισημάνση για τα όρια της ΔΕΑ

Υπάρχει ένα θεσμικό σημείο που πρέπει να αποσαφηνίζεται σε κάθε εφαρμογή της ΔΕΑ. Η ΔΕΑ, όπως προβλέπεται στο πλαίσιο της RIS3, αφορά πρωτίστως τη διαμόρφωση και εξειδίκευση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και των σχετικών δράσεων. Δεν αφορά κατ' ανάγκη τον λεπτομερή σχεδιασμό κάθε πρόσκλησης ΚΕ.

Εάν η ΕΥΔ χρησιμοποιεί τη ΔΕΑ ως υποχρεωτικό στάδιο πριν από την έκδοση προσκλήσεων των ΟΤΔ, τότε στην πράξη της αποδίδει έναν ευρύτερο επιχειρησιακό ρόλο, υπό την προϋπόθεση ότι αποσαφηνίζεται πως πρόκειται για διαδικασία συνδιαμόρφωσης των όρων των προσκλήσεων και όχι για μεταβίβαση κανονιστικών αρμοδιοτήτων.

Η διάκριση αυτή είναι κρίσιμη, διότι καθορίζει τα όρια αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΥΔ, που έχει προγραμματική και κανονιστική ευθύνη, και των ΟΤΔ, που έχουν ευθύνη σχεδιασμού και εξειδίκευσης των προσκλήσεων βάσει της εγκεκριμένης στρατηγικής τους.

17. Συμπέρασμα

Η ΔΕΑ είναι αποτελεσματική όταν δεν αντιμετωπίζεται ως τυπική διαβούλευση ή ως απλή ημερίδα ενημέρωσης, αλλά ως οργανωμένη διαδικασία τεκμηρίωσης, συναντίληψης και επιχειρησιακής εξειδίκευσης. Η αξία της δεν βρίσκεται μόνο στη συμμετοχή, αλλά κυρίως στη δυνατότητα να μετατρέψει τις ανάγκες της αγοράς, τις τεχνολογικές δυνατότητες και τις στρατηγικές προτεραιότητες σε προσκλήσεις με σαφές πεδίο, εφαρμόσιμους όρους και πραγματική ζήτηση.

Για τις ΟΤΔ και τις τοπικές στρατηγικές, η ΔΕΑ μπορεί να αποτελέσει κρίσιμο εργαλείο σύνδεσης της εγκεκριμένης στρατηγικής με τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων και των κοινωνικών φορέων. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να υπάρχει σαφής προετοιμασία, τεκμηριωμένη συζήτηση, πλήρης καταγραφή, λειτουργική σύνδεση με τις προσκλήσεις και διακριτή κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ ΕΥΔ και ΟΤΔ.

Παράρτημα: Πρότυπη φόρμα πρότασης συμμετέχοντα στο Β στάδιο ΔΕΑ – Focus Group

Πεδίο	Προτάσεις – απόψεις προς συμπλήρωση
1. Τίτλος πρότασης – καταγραφή άποψης	Σύντομη περιγραφή
2. ΠΕΔΙΟ ΥΠΟΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	Αναφορά σε 1.1. – 1.2.
2.1 Ορισμοί υποπαρεμβάσεων – επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	Κλάδος, επιχειρήσεις, πελάτες ή χρήστες
2.2 Σύνδεση με RIS3	Προτεραιότητα ή θεματική συνάφεια
2.3 Καινοτομία	Εισφορά σε ορισμούς καινοτομίας
2.4 Κωδικοί Δραστηριότητας -ΚΑΔ	Παρατηρήσεις – εμπλουτισμός-προσαρμογές
3. Περιορισμοί	Κανονιστικοί, τεχνικοί, οικονομικοί ή πληροφοριακοί περιορισμοί